

РОЗВИТОК МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Г. В. Судак, здобувач
Житомирський національний агроєкологічний університет

Існуючі механізми розвитку підприємництва не завжди враховують особливості суб'єктів господарювання, що функціонують на сільських територіях. Це посилює необхідність розробки та впровадження нових організаційно-економічних механізмів та обґрунтування перспективних напрямів розвитку малого та середнього бізнесу. Важливість розвитку малого та середнього бізнесу на сільських територіях обумовлена тим, що його функціонування вбачається провідним інструментом вирішення багатьох соціально-економічних завдань. В умовах економічної нестабільності функціонування аграрного підприємництва набуло непересічного значення, оскільки спрямоване на розвиток конкурентного середовища, створення додаткових робочих місць, зменшення рівня безробіття, формування середнього класу, підтримку продовольчої безпеки країни тощо.

Проведене дослідження тенденцій розвитку малих і середніх підприємств Житомирської області свідчить про їх значний вплив на соціально-економічний розвиток регіону. У загальному обсязі реалізованої продукції (робіт, послуг) суб'єкти малого і середнього підприємництва Житомирської області здійснювали свою діяльність у сфері промисловості (21,7 %), оптової та роздрібної торгівлі (21,7 %), у

сфері сільського господарства (18,8 %), операції з нерухомим майном (10,05 %), у сфері будівництва (6,3 %), решта – інші галузі [1]. При цьому, підприємства сфери агробізнесу збільшили обсяги реалізації порівняно з 2013 р. на 9,8 в.п. (в 2013 р. питома вага аграрного сектора становила 9 % від загального обсягу), що свідчить про позитивні зрушення в сільському підприємстві.

Аналіз параметрів діяльності суб'єктів підприємницької діяльності Житомирської області протягом 2010–2016 рр. засвідчує позитивну тенденцію щодо зростання кількості суб'єктів підприємництва – на 109,3 %. Поряд з відміченими кількісними змінами у підприємницькій активності Житомирського регіону відбулися і якісні, пов'язані зі збільшенням у загальній структурі частки фізичних осіб-підприємців в межах 88,2–88,7 %. Зазначене зростання засвідчило активну участь населення у формуванні підприємницького середовища, а також активізацію його ролі як учасника створення суспільних благ.

У розрізі організаційно-правових форм найвищі показники зростання відмічені серед господарських товариств – 134,6 % [1]. Така ситуація пояснюється формуванням сприятливих умов для виходу на ринок нових суб'єктів підприємництва. Водночас, тенденція щодо скорочення питомої ваги юридичних осіб – суб'єктів сільського підприємництва має значні негативні тенденції соціально-економічного характеру, зокрема: скорочення обсягів податкових надходжень до бюджету; зменшення кількості робочих місць тощо.

Протягом останніх років суб'єкти підприємництва Житомирської області мають позитивну динаміку до зростання обсягів реалізованої продукції (робіт, послуг). Загальний обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) підприємствами в цілому та сільськогосподарськими зокрема становить половину обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг) загалом по області. Станом на 2016 р. суб'єктами підприємництва було реалізовано продукції (робіт, послуг) на загальну суму 73595 млн грн, що в 2,3 раза більше, ніж у 2013 р. [1].

Розвиток малого і середнього підприємництва на селі має непересічне соціально-економічне значення, оскільки сприяє розв'язанню проблеми зайнятості населення області. Доказом цього є ситуація, що склалася на ринку праці в регіоні дослідження в 2016 р. Так, аналітичні дані свідчать, що кількість зайнятих працівників на малих і середніх підприємствах аграрного сектора становила 21,4 тис. осіб, або 19,0 % від загальної кількості найманих працівників на підприємствах, організаціях та установах області. Нині

спостерігається негативна тенденція щодо зменшення кількості малих і середніх підприємств сфери агробізнесу, і у 2016 р. їх кількість становила 1117 підприємств, що на 6,3 % менше порівняно з 2014 р. [1]. За досліджуваний період відбулися позитивні зрушення щодо оплати праці зайнятих у малому і середньому бізнесі. Проведене дослідження засвідчило суттєве збільшення (на 175,2 %) заробітної плати працівників. На малих та середніх підприємствах в 2016 р., середньомісячна заробітна плата найманих працівників склала 4520 грн. У порівнянні із 2014 р. середньомісячна заробітна плата збільшилась на 75,2 %. Такі зміни відбулися за рахунок підвищення прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати.

Отже, результати аналітичної оцінки підприємницької активності в сільській місцевості Житомирської області вказують на зменшення кількості малих і середніх підприємств сфери агробізнесу в цілому на 6,3 % у 2016 р., порівняно із 2014 р. Водночас попри ситуацію, що склалася дещо збільшилася кількість працівників з розрахунку на одне підприємство. Це є свідченням зменшення безробіття і можливістью працевлаштуватися в сільській місцевості.

Список літератури

1. Діяльність підприємств Житомирської області у 2016 р. Головне управління статистики у Житомирській області. URL: <http://www.zt.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 25.10.2017).
2. Малік М. Й. Підприємництво і розвиток сільських територій. *Економіка АПК*. 2016. № 6. С. 97–103.